



รู้จักคุณคน

ความ กตัญญูกตเวทิตะ เป็นเครื่องหมายของคนดี

กตัญญู หมายถึง รู้คุณ ใครทำดีกับเรา เรารู้คุณ

กตเวทิตะ หมายถึง การตอบแทนคุณ

พระสารีบุตร อัครสาวกเบื้องขวา ได้รับการยกย่องจาก
พระพุทธองค์ว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในทางมีปัญญามาก
เนื่องด้วยพระสารีบุตรมีคุณธรรมพิเศษอีกประการหนึ่ง คือเป็น
ผู้เลิศด้วยความกตัญญูกตเวทิตะ

คุณยาย คือสุดยอดของบุคคลผู้มีความกตัญญูกตเวทิตะ
ท่านหนึ่ง

ข้าพเจ้าเคยฟังคุณยายเล่าถึงความตั้งใจอย่างยิ่งของท่าน



ที่จะไปตามหาพ่อที่ล่องลับไปแล้ว เพื่อขอขมาลาโทษ ด้วยแรง
แห่งความมุ่งมั่น พากเพียรตั้งใจ และแรงแห่งความกตัญญูรู้คุณ
ทำให้ท่านตามหาพ่อพบ และท่านได้ตอบแทนพระคุณพ่อโดยการ
ใช้วิชาธรรมกายไปช่วยพ่อซึ่งจุ่มผูกจุ่มโผล่อยู่ในนรกขึ้นมา

ข้าพเจ้าเคยฟังคุณยายเล่าถึงตอนที่ได้พยาบาลดูแลคุณ
ยายทองสุข ผู้เป็นครูสอนธรรมะคนแรก และเป็นคนพาคุณยาย
มาอยู่ที่วัดปากน้ำ คุณยายทองสุขป่วยเป็นมะเร็งที่มดลูกใน
ระยะสุดท้าย คุณยายได้ดูแลพยาบาลคุณยายทองสุขอย่างดีที่สุด
โดยไม่ได้รังเกียจน้ำเลือดน้ำหนองที่มีกลิ่นเหม็นคลุ้ง ท่านดู
แลพยาบาลอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดแก่เหนื่อย

คุณยายท่านใช้คำว่า “ยายทำจนสุดฤทธิ์” เนื่องจาก
คุณยายทองสุขท่านเป็นผู้มีพระคุณ และเมื่อท่านจะละจากไป คุณ
ยายก็เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงจัดงานศพให้อย่างสมเกียรติ อย่างดีที่
สุดเท่าที่จะทำได้

กับหลวงพ่овัดปากน้ำ คุณยายก็ได้ทำหน้าที่ศิษย์ที่มีความ
กตัญญูทวดเวทิต่อครูบาอาจารย์อย่างที่สุด โดยการเคารพเชื่อฟัง
ปฏิบัติตามคำสอนของท่าน อีกทั้งยังมีความเพียรตั้งใจเพื่อจะได้
แตกฉานในวิชาธรรมกาย เมื่อแตกฉานแล้วก็ประกาศคุณท่าน
โดยการสืบทอดและเผยแผ่วิชาธรรมกาย



แม่ในวัยเด็กที่กำลังวิ่งซุกซนในท้องนา กับสัตว์เลื้อยที่ท่าน
จงออกไปเลียงทุกเช้า และใช้งานไถนาในหน้าฝน เมื่อสัตว์เลื้อย
นั้นแก่ตัวมาทำนาไม่ไหว พันไม่มี ก็เลียงไว้ ไม่ฆ่า ด้วยเห็นคุณ
ที่สัตว์นั้นได้เคยทำประโยชน์ให้ คุณยายจะเป็นคนคอยไปหาหญ้า
อ่อน ๆ มาป้อนใส่ปากให้มันกินทุกวัน จนกระทั่งมันตายไปเอง ฯลฯ

เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นเรื่องแห่งความประทับใจใน
ความกตัญญูรู้คุณของคุณยาย ที่ข้าพเจ้าได้ฟังมาจากรื่องราว
ในอดีตของท่าน และยังเมื่อข้าพเจ้าได้มาใกล้ท่าน ยิ่งเห็นถึง
อริยาศัยแห่งความเป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณของท่าน ซึ่งล้วนแต่
เป็นภาพอันงดงามที่ประทับอยู่ในใจของข้าพเจ้า

เมื่อข้าพเจ้าได้มีโอกาสติดตามคุณยายไปยังสถานที่ต่าง ๆ
ภายในวัด ข้าพเจ้ามักจะไต่ถามคุณยายเอ่ยถึงชื่อท่านผู้ใญ่บุญท่าน
นั้นท่านนี้อยู่เสมอ ด้วยความขอบคุณและนึกถึงคุณ ตั้งแต่หน้า
วัดถึงท้ายวัด คุณยายจะจำได้หมดว่า แต่ละสิ่งแต่ละอันมีความ
เป็นมาอย่างไร ใครเป็นคนให้ความอุปถัมภ์ช่วยเหลือ หรือยาย
ไปบอกบุญใครมา จนข้าพเจ้าอดที่จะทึ่งในความสามารถในการ
จดจำของคุณยายไม่ได้

“แผ่นดินผืนนี้ ให้คุณหวิน (อุบาลิกาถวิล วัตรางกุล) ไป
ขอ จะเอาสัก ๕๐ ไร่ เขาให้หมดผืน ๑๙๖ ไร่”



“ประตุน้ำวัดให้ตาหริ ที่ชอบออกแบบโบสถ์หัวแหลม ๆ
ออกแบบให้”

“แถวนี้ ไปขอเรือกรรมชลฯ ให้มาช่วยขุด”

“ศาลานี้ ให้เจ้าของคอกม้ามาสร้าง”

“ดาวดิงส์ ให้อารีพันธุ์บอกบุญคุณอุปสรมาสร้าง”

“หอระฆัง ให้ไฉ่เปียไปบอกที่บ้านมาสร้าง”

“สองชั้น คุณพวง - คุณเรณูสร้าง”

“หลังนี้ คุณสายหยุด - คุณมณฑา”

...และอีกหลายต่อหลายชื่อ

คุณยายท่านมักกล่าวถึงชื่อต่าง ๆ เหล่านี้ ด้วยความนึกถึง
คุณที่ได้มาช่วยยายสร้างวัด และท่านมักจะบอกว่า “ขอให้เขาได้
บุญกับยายเยอะ ๆ ทุกคน” แล้วท่านก็มักจะปิดท้ายประโยคด้วย
คำพูดยิ้ม ๆ ว่า

“ยายนะขอเก้ง ขอจนเป็นวัด

ก่อนไปขอ เราก็คิดก่อนว่า เราจะขอมาทำอะไร

เขาก็ได้บุญ เราก็ได้บุญ

กับคนที่มิบุญคุณแล้วยายไม่เคยลืม”

ข้าพเจ้าประทับใจทุกครั้ง เมื่อคุณยายพบคนเก่าคนแก่



หรือลูกศิษย์ลูกหารุ่นเก่า ๆ แม้คุณยายจะไม่ได้พูดออกมาโดยตรง แต่ดูจากแววตา กริยาท่าทาง และการพูดคุยที่มีรสชาติแห่ง ความคุ้นเคยเป็นกันเอง ให้ความรู้สึกแก่ข้าพเจ้าว่า คุณยายดีใจ ที่ได้พบ และยังระลึกถึงท่านเหล่านี้อยู่เสมอ

มีอยู่ครั้งหนึ่ง ในวันอาทิตย์ช่วงบ่าย หลังจากที่คุณยาย รับแขกที่ครัวยามาเสร็จ ระหว่างเดินทางกลับที่พัก คุณยายพบกับคุณป้าถวิล (อุบาสิกาถวิล วัตรางกูล) ซึ่งกำลังรอกราบ พระเดชพระคุณหลวงพ่อรัมมชโยอยู่ที่ศาลาตุลิต คุณยายยกมือไหว้ทักทายพร้อมด้วยรอยยิ้ม ต่างฝ่ายต่างเดินเข้ามาหา กัน คุณยายเอามือทั้งสองของท่านจับที่มือของคุณป้าถวิลที่ยังพนม ค้างอยู่ เขย่าเล็กน้อย ให้ความรู้สึกว่าได้เจอ ได้พบ คุณยายได้พูด ทักทายถามถึงทุกข์สุข ก่อนที่จะเดินกลับไปที่พัก เมื่อคุณ ยายกลับถึงที่พักแล้ว ท่านจึงพูดถึงความในใจว่า

“ยายเป็นคนเคารพบุญคุณคน

ยายเจอคุณหวินที่ศาลา

ยายเห็นแกแล้วอยากไหว้แก

นึกถึงความดีของแก

คนเขามีบุญคุณ ยายไม่เคยลืม

ตายเมื่อไรละ ถึงลืม”



ดวงใจของคุณยายช่างบริสุทธิ์ใส ไม่ได้เจือด้วยทริภุมมานะ หรือความถือตัวใด ๆ มีแต่ความอ่อนน้อมถ่อมตน นึกถึงคุณความดีของผู้อื่นอยู่เสมอ คุณยายจึงอยู่ในใจและครองใจลูกศิษย์ลูกหามาทุกรุ่น ทุกยุคทุกสมัยอย่างไม่เสื่อมคลาย

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพูดคุยกับคนรุ่นเก่า ๆ เช่น ป้าแข่ง ที่คุณยายชอบเรียก “คุณแข่ง” ผู้ดูแลเรื่องเย็บจีวรถวายพระ ป้าไข่มุกต์ ที่ชอบถักหมวกและผ้าพันคอไหมพรมมาถวายคุณยาย ซึ่งคุณยายบอกว่า “หมวกนี้ ป้าไข่มุกต์ถักให้ ใช้ดี ใช้เท่าไรไม่ขาดสักที” และคุณยายท่านก็ใช้หมวกใบนี้เป็นประจำ แม้จะดูว่าเป็นเสื้ออกเก่า ๆ แต่พอเปลี่ยนใบใหม่ให้ใช้ คุณยายเป็นต้องถามหาใบเก่าทุกที

อีกท่านคือน้ำพิกุล ซึ่งเป็นหลานสาวแท้ ๆ ของคุณยาย เป็นลูกของพี่สาวคนโต (ยายเจ๊าะ) น้ำพิกุลจะเข้ามาหาคุณยายเป็นประจำทุกเดือน เพื่อมาปลงผม และกราบเยี่ยมท่านไปในตัว คุณยายท่านมักจะถามด้วยความเมตตาและเกรงใจว่า เดินทางมาอย่างไร ลำบากหรือเปล่า เพราะน้ำพิกุลต้องนั่งรถเมล์มาหลายต่อ น้ำพิกุลก็มักจะตอบคุณยายว่า “ไม่ลำบากหรอก หนูตั้งใจจะมาเยี่ยมคุณยายทุกเดือนจนกว่าหนูจะเดินไม่ไหว”

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณศิษย์ลูกหาคนเก่า ๆ นั้น เคารพรักคุณ



ยาย และเคารพคำบอกคำสอนของคุณยายอย่างที่สุด ไม่ใช่
เคารพอย่างเดียว แต่ท่านเหล่านั้นได้นำมาประพฤติปฏิบัติตาม
อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง

ความรู้สึกนึกขอบคุณ และอยากตอบแทนคุณ โดยให้เขา
“ได้บุญกับยายเยอะ ๆ” มีอยู่ในใจของคุณยายเสมอ ไม่ว่าเขา
ผู้นั้นจะเป็นใคร

เมื่อมีใครมาช่วยเหลือเอื้ออำนวยความสะดวก ทำสิ่ง
นั้นสิ่งนี้ให้ท่าน ท่านมักจะแสดงความรู้สึกขอบคุณอย่างจริงใจ
กับทุก ๆ คน

เวลาคุณยายไปไหนมาไหน ข้าพเจ้ามักเห็นคุณยายยก
มือไหว้ไปหมด ทั้งเป็นการไหว้เพื่อทักทาย และไหว้เพราะรู้สึก
ขอบคุณ

คุณยายสามารถยกมือไหว้ยามได้ทั้งหมด ไม่ใช่เฉพาะยาม
ในวัด แต่เป็นทั่วทุกคนในทุกที่ เนื่องด้วยเป็นการไหว้เพื่อทักทาย
และเพื่อแสดงความรู้สึกขอบคุณที่เขาเหล่านั้นช่วยอำนวยความสะดวก
เปิดที่กั้นถนนให้รถคุณยายผ่านเข้าไป บางครั้งคุณยาย
ยังเมตตาต่อยามเหล่านั้น ถามว่า “มีขนมอะไรให้เขาหรือเปล่า”
ไม่ว่าจะเป็นยามในวัด หรือยามในสถานที่ต่าง ๆ



บางครั้ง คุณยายออกไปหาหมอหรือไปทำธุระนอกวัด ระหว่างทางต้องแวะรับประทานอาหารข้างนอกวัด ก็มักจะมี เจ้าภาพช่วยจัดเตรียมและเอื้ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ คุณยาย ไม่ว่าจะเป็นเจ้าภาพ เจ้าของบ้าน หรือลูกจ้างในบ้าน ที่ช่วยจัดเตรียมอาหารและเอื้ออำนวยความสะดวกให้คุณยาย

คุณยายจะยกมือพนมไหว้ เหมือนเป็นการขอบคุณและ บอกว่า “**ให้ได้บุญกับยายเยอะ ๆ**” เหมือนกันหมด และก่อนที่จะ ท่านจะกลับ มักจะแสดงความขอบคุณ และให้ศีลให้พรเป็น การอำลา

โดยปกติคุณยายจะเป็นคนที่เกรงใจผู้อื่นอยู่เสมอ เวลา ไปบ้านใคร ท่านก็มักจะเกรงใจ เมื่อตอนอยู่เฉพาะกันเอง คุณ ยายมักจะแอบกระซิบถามพี่อารีพันธุ์ว่า “เขาจะว่าอะไรหรือเปล่า เรามาใช้บ้านเขา”

พี่อารีพันธุ์ก็จะตอบว่า “ไม่หรอกค่ะ เขายกได้บุญกับ ยายทุกคน”

เวลาคุณยายออกไปข้างนอก มักจะมีพี่อุบาสกที่รับหน้าที่ ขับรถให้คุณยายเป็นประจำ แต่บางครั้งพี่อุบาสกท่านนั้นไม่อยู่ ต้องหาผู้อื่นมารับแทน ก่อนจะลงจากรถ ข้าพเจ้ามักจะเห็น



คุณยายหันไปทางคนขับรถ ยกมือพนมไหว้ ให้ศีลให้พร และ
ขอบคุณแล้วขอบคุณอีกที่ได้มาเอาบุญกับคนแก่ ขับรถให้ยาย
ยายขับรถไม่เป็น

ตามปกติคุณยายท่านจะชอบทำอะไรด้วยตนเอง และ
ท่านมักเกรงใจที่ต้องมีคนไปช่วยทำธุระในเรื่องส่วนตัวให้ท่าน
แม้แต่กับข้าพเจ้าซึ่งเป็นเด็กที่มาอุปฐากรับใช้ท่านด้วยความ
เต็มใจ เวลาที่ข้าพเจ้าได้รับใช้ปรนนิบัติท่าน ข้าพเจ้าจะสัมผัส
ได้ถึงความรู้สึกนึกชอบคุณที่คุณยายมีให้ต่อข้าพเจ้าอยู่เสมอ
ไม่ว่าจะเป็นด้วยคำพูด คำสอน คำให้พร หรือแววตา

ข้าพเจ้ารินน้ำใส่แก้วมาให้คุณยายดื่ม คุณยายรับแก้วไป
พร้อมกับพูดว่า “สาธุ”

ข้าพเจ้าชงยาหอมให้คุณยาย คุณยายรับไปพร้อมกับให้
พรว่า “ขอให้เห็นธรรมะใส ๆ นะ”

ข้าพเจ้านวดที่ฝ่าเท้าให้คุณยาย คุณยายพูดด้วยความ
เกรงใจว่า “เรานะ นวดเท้าให้ยาย นวดเสร็จแล้วต้องไปล้าง
มีอนะ ทำยายสกปรก เหยียบพื้น มีขี้ดินขี้เท้า”

ข้าพเจ้าพาคุณยายไปห้องน้ำ คุณยายพูดว่า “ให้เราได
บุญกับยายเยอะ ๆ นะ เอาบุญกับคนแก่ ตอนแก่เฒ่ามาเราก
จะมีคนดูแล” ฯลฯ



จะหาใครเป็นเช่นท่าน

ใจของคุณยายคิดแต่จะขอบคุณและตอบแทนผู้อื่น

ที่ได้ทำแม้สิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ท่าน

แต่ท่านไม่เคยคิดเลยว่า

คุณที่ท่านทำแก่ผู้อื่นนั้นมากมายเหลือล้น

และยิ่งใหญ่เพียงใด

ยากนักที่ใครจะตอบแทนพระคุณของท่านได้หมด



